

Barcelona, 24 de maig de 1995

Estimat amic,

Em sembla que no l'encertes quan fas de Sherlock Holmes i encarriles les sospites de qui ha fet a mans d'en Vellvé algun dels originals inèdits de Pedrolo. Sembla que no ha estat en Tasis junior -un junior ganàpia i força més calb que jo!-, sinó una dona misteriosa. T'hi fixes? Hi ha molta faldilla al voltant del nostre amic! Llàstima que tant en Vellvé, per falta de preparació, com la Maria, per falta d'empenta, no se n'ocupin d'una manera decidida i correcta. I jo no és pas que estigui per sistema contra en Vellvé, perquè, en el cas que s'escrivís una biografia literària i personal, no s'haurien d'amagar els trets que, possiblement, acabarien fent-lo més humà que no pas si es reduís la seva vida a la frenètica activitat mecanogràfica que va desenvolupar any darrera any en aquell recambró del carrer de Calvet, barrinant personatges i situacions fascinants. Ei, fascinants per a tu i per a mi, ja que tu saps millor que jo que hi ha hagut molta gent que s'hi ha sentit incòmoda o distant. Els biògrafs no amaguen les solemnes trompes de Joyce. I en Terenci Moix, per exemple, quan fa autobiografia, no dissimula la seva promíscua homosexualitat. El problema, en tots aquests casos, és com s'ho pot prendre la família. Però el respecte a la veritat i l'interès a presentar el personatge tal com va ser, hauria de quedar ben clar. M'has de perdonar la pedanteria -la meva avançada edat m'ho permet-, però ara considero oportú convertir-me en referència literària. A la pàgina 9 d'**El jardí de Lil.liput**, hi ha el bonsai "Les coses al seu lloc", l'obligada lectura del qual aclarirà el meu punt de vista pel que fa a aquesta qüestió. En el cas que t'hagis després del llibret, te l'hagis venut a algun fan meu argentí o no sàpigues on para, et quedaràs amb les ganes de conèixer aquest punt de vista perquè no estic disposat a copiar el bonsai de referència...

Després d'aquesta entrada de cavall sicilià amb la qual pretenc dissimular que fa molts dies que et dec carta, i ja que he començat parlant de Pedrolo, t'he d'informar que he quedat finalista d'un premi modest que porta,

precisament, el seu nom, convocat per l'Ateneu Independent de Ponent. M'ho va fer saber el poeta Jordi Pàmias. Ell va votar a favor del meu conte **Teràpia de grup**, però els altres dos jurats -Guillem Viladot i Jaume Pont-, que no tenien ni idea de la maniobra, es van decantar pel treball d'un il·lustre desconegut. Quan van obrir les pliques, perquè l'anònim hi era obligat, sembla que a Pont i Viladot els va saber greu no haver fet cas a en Pàmias, però ja era tard. L'entitat convocant, satisfeta per l'èxit de la convocatòria -van rebre gairebé un centenar d'originals- es va fer el propòsit de publicar-ne tres o quatre a la seva revista, el meu entre ells. I jo m'he afanyat a demanar-los que no ho facin, si més no amb el meu. Si hagués guanyat, m'hauria embutxacat les cent mil peles, però ara que he vist que el conte té certa grapa, me'l vull reservar per a un volum de narracions de trempar i riure que he començat a preparar. No em sembla just cremar-lo, i de franc, en uns fulls molt modestos. No sé si se m'emprenyaran, però les bases no parlaven en lloc d'aquesta possibilitat i deien que si no guanyaves, res de res. Els temps han canviat molt. I si en una altra època ja feies prou aconseguint que un escrit propi veiés la llum fos on fos, ara ja no en tinc prou, amb això. Ei, segons com, és clar, perquè tant **Bonsais de paper** com **El jardí de Lil.liput** els he hagut de regalar a canvi de quaranta exemplars. Però un llibre ja és tota una altra cosa. Per cert que, d'aquest últim, en Matthew Tree me'n va fer una molt bona crítica, a l'**Avui**, sense que ningú li ho demanés. O sigui que, si ell no s'hi hagués ofert espontàniament, ningú no n'hauria parlat. Quan tornis a córrer per aquí em penso que li haurem de pagar un sopar a en Matthew, després de les deferències que té per a nosaltres dos. Ep, sempre que vingui acompanyat de la Désirée!

No sé si em comencen a pesar els anys, si hi fa el canvi de temps o que estic carregat de punyetes, però em sento cansat. Potser en té la culpa la meva dedicació als col·legis. A mitjans de març va començar una activitat força frenètica. Cada setmana hi dedico un parell de dies a fons. Divendres passat, a les 10 del matí, predicava en una escola de suburbi de Girona i a les tres de la tarda ho feia al Pont de Vilumara, molt a prop de Manresa. És clar que la

major part de vegades, quan viatjo per l'editorial Cruilla, m'hi porten en cotxe, però un cop dins l'aula he d'intentar fer-me escoltar per un nombre, de vegades, massa gran de nois i noies. Ja ho vas veure tu mateix, aquell dia, a Reus, com era difícil controlar la situació amb un auditori excessiu, tot i l'ordre que imposaven els mestres, distribuïts estratègicament per la sala. Però ara ja em porten a tota mena d'auditoris. De vegades, fins i tot amb nens de cinc o sis anys, entremaliats i amb un formigueig al cul que no els deixa parar de moure's i de xerrar ni un sol instant. Ja tinc un parell de contes a punt d'explicar quan veig que no hi ha déu que els faci estar atents.

És clar que, en algunes ocasions, hi ha compensacions especials. Fa pocs dies, a Banyoles, on vaig haver d'anar pel meu compte -tren i cotxe de línia: el meu cotxe no sap anar enlloc, fora de Castellterçol-, després de passar per tenir-me-les en tres feixugues i successives sessions matinals amb la totalitat de l'alumnat -quatre-cents vaillets, en total!-, els mestres em van portar a voltar en una motora per l'estany i, durant el trajecte, vam fer un excel·lent aperitiu, amb xampany i tot. Després, vam dinar a l'escola un arròs negre excel·lent i, per postres, una coca feta per una bosniana que així treu alguna pela i s'integra a la societat que l'ha acollit amb els seus nens. Havent dinat, la representació teatral d'una de les meves novel·les. Un dia rodó.

I dimecres passat vaig ser a Vic i a Sant Hipòlit de Voltregà, cosa que va permetre que la representant de l'editorial intentés fer-me salivera dient-me a mig matí, en un to ben enigmàtic, que em portaria a dinar a un lloc de primera que no té pinta de restaurant perquè a l'entrada hi ha un celler, i... La vaig deixar glaçada quan li vaig preguntar si no es tractava, per casualitat, d'**El Merlot**. Doncs, sí senyor! La noia va creure que sóc un expert gastrònom i que sé totes les barraquetes del país. Hi vam anar i vam menjar com reis. Estava ple com un ou i la teca era gairebé tan bona com aquella nit que hi vam anar plegats després d'un **Cafè Central**. Te'n recordes? I tant, que te'n recordes! Em sembla que tu ja hi havies estat abans. Així que hem empatat. Encara hi ha coca d'aquella tan bona, per postres. I amb xocolata!

Bé, el cas és que, a part de la meva faringitis crònica, que no hi ha manera d'alleujar, tots els ossos em fan mal quan em fico al llit. I això que no em permeto cap francesilla amb les acompanyants ocasionals. Una d'elles, precisament, és la companya del candidat d'Esquerra Republicana a l'alcaldia de Terrassa. Pobre de mi si em proposava! La Rahola m'enviaria al mateix ghetto que va enviar en Pedrolo i en Riera i Llorca, fa anys, quan es dedicava a la crítica literària i demanava permís a Joaquim Molas per carregar-se aquells escriptors que la superaven en tot menys en pitrera. Ho saps que, una vegada, havent aterrat de cop en el món dels escriptors i ignorant, encara, de les nostres peculiaritats, coquetejava amb en Guillem-Jordi Graells -llavors secretari de l'Associació- i el nostre amic li va dir, rient-se'n, que amb ell aquelles magarrufes no li servien de res perquè, precisament, no li agradaven les dones?

Aquesta mena de cansament em manté inactiu en d'altres camps. Per cert que encara ni tan sols he pensat a comprar els números de la **Revista de Catalunya** en què has publicat els teus articles. Demà mateix, quan torni d'un institut de la Barceloneta, aniré a veure en Gaspar, el meu llibreter preferit, i me'ls emportaré.

Aquest any he viscut el Dia del Llibre més atrafegat de la meua història. L'editorial Cruïlla va iniciar la col·lecció Alerta Roja amb una novel·leta meua, de caire pseudosentimental -agredolça, diria, jo- que jo havia titulat **Dèlia i els ocells** i que els molt carallots van publicar com **La Dèlia i els ocells** sense dir-me que hi afegien l'article. L'editorial va decidir que seria el seu llibre pilot per a la Diada i, potser per això, m'han fet anar amunt i avall com una pilota. Els resultats han estat molt bons. Els seus agents comercials es van moure molt i van distribuir tan bé els quatre mil exemplars de la primera edició que van fer curt i no els en va quedar ni un al magatzem. Ara començaran a rebre les devolucions, però, així i tot, ja m'han comunicat que han engegat una segona edició de dos mil.

Em van portar a llocs fora dels nostres circuits habituals com l'Hiperpor

de trist record per l'atemptat d'ETA, el Corte Inglés de la Diagonal o la llibreria Bosch... Vaig tenir ocasió de compartir taula amb un boig tan il.lustre com el Màgic Fèlix, o el superbiós Antoni Gala: el manso, tan vinculat als comunistes, portava un esclau morenet i guapet -vés a saber què li fa fer, de nits- que agafava el llibre de mans del client, l'obria a la pàgina adequada i el passava a l'autoràs perquè hi estampés la seva firma amb la mà dreta mentre amb l'esquerra s'agafava a un bastó amb puny de plata...

Em penso que ja te n'he parlat alguna altra vegada, de l'editorial Cruilla. És la filial de la madrilenya S.M. -de Santa Maria, la congregació dels Marianistas, toca ferro!- i són una gent que, a part de mirar de fer llibres que estiguin bé, tenen l'absurda preocupació de vendre'ls. I se'n surten. Els dos primers que hi vaig publicar han superat els vint-i-cinc mil exemplars, i n'hi ha tres més que aviat hi arribaran. A part de les liquidacions de drets, ho sé perquè cada any fan una festa i quan superes aquest nombre de vendes et fan un obsequi: una plaqueta, un objecte... El mateix llibre, publicat a La Galera, Columna o l'Abadia, s'hauria venut tres o quatre vegades menys. I si tens la sort que te'l tradueixin al castellà, ja et pots posar a jeure perquè venen els que volen. Jo només he aconseguit que me'n traduïssin un i en un any n'han venut més de set mil...

La major part de llibres que publiquen les altres editorials són productes que Cruilla ha rebutjat, encara que, per cert romanticisme, de vegades els portem algun original. Aquests dies hem enterrat Andreu Dòria, el fundador de La Galera, un home d'empenta que en va saber molt. Quan ell es va retirar, cansat i malalt, l'editorial va caure en picat, i ara intenta aixecar el vol immersa en el calix de sastre que és la Fundació Enciclopèdia Catalana.

I ara que parlem d'editorials, celebros que a Can 62 hagin procedit legalment amb tu en relació als llibrets que han publicat a dues-centes peles. Tinc la impressió, però, que no tot seran flors i violes perquè si d'entrada semblava que havien arrencat bé, crec que ha passat el que és habitual en aquests casos: el públic descobreix amb curiositat la primera aparició

d'aquesta oferta senzilla i barata -ei, els d'Alianza Editorial, de les mateixes característiques, valen vint drets, només!-, però de seguida cau en la indiferència. Fa un parell de mesos, quan vaig veure'n els primers exemplars, vaig tenir l'atreviment d'enviar a l'amic Alex Broch el conte llarg amb què vaig guanyar fa tants anys el premi Santamaria -**Un altre tròpic**- per si en volien fer un volumet. Vols creure que ni tan sols n'ha acusat rebuda per escrit ni de paraula. I això que el dia del llibre vam coincidir a Ona i a la Catalònia.

Els que tampoc no han piulat són els Isaacson. Em consta, perquè me n'ha fet arribar còpia, que la Dolors Lamarca, cap de la biblioteca de la Universitat, els va escriure una carta molt afectuosa agraint-los els seus llibres, a part d'una de molt llarga que els vaig escriure jo. En realitat, però, tampoc no em sorprèn. Ni em preocupa. Seria més angoixant iniciar una relació epistolar que m'obligaria a mesurar molt les paraules i a buscar tema, no com ara, que m'he de frenar per concentrar una mica les idees, de tantes coses com et podria i voldria explicar.

Hi ha també uns vaillets als quals vaig tenir la debilitat d'encoratjar perquè havien presentat uns contes força acceptables al premi **Pere Calders**, del diari Avui, i ara, dos d'ells, s'han aficionat a escriure'm unes cartes llarguíssimes amb poemes i contes inclosos. Quan en rebo una, tremolo, perquè sé que segons què els digui els pot il.lusionar més del compte, o els pot ensorrar. És una qüestió que em fa sentir molt responsable. Un d'ells ja m'ha presentat la seva mare, el dia del llibre, en una parada, i si em posava a to, acabaríem fent àpats fraternals. S'ha d'anar alerta. Hi ha gent molt absorbent que et vol acaparar: quan treballava a l'oficina, hi havia un ordenança que em demostrava un afecte poc corrent. Sort que el vaig calar: el paiet, que vivia un amor malaltís amb la dona i un fill adoptat, havent renunciat a la resta de la família es volia introduir en la meua per fer-nos adaptar a les seves aficions i inquietuds. Vaig ser padrí del seu fill i l'únic convidat quan va fer la comunió... D'estalinista pur s'ha tornat del PP. Morta la seva dona,

s'ha tornat a casa amb una dominicana i no es parla amb el seu fill. Fa anys que l'he perdut de vista.

Ja no hauré d'encoratjar més participants del premi de l'Avui: tant l'Albanell com jo vam decidir plegar del jurat. Feia més de set anys que hi érem i ja en tenfem prou. L'ambient de l'Avui tampoc no em fa gaire feliç. Hi ha molts funcionaris i enxufats del partit del govern. Sempre havia pensat que hauria de ser un diari de tots, ja que es va fer gràcies a l'empenta d'una bona part de la societat -m'hi he d'incloure jo, que vaig aconseguir una cinquantena de subscripcions-, però en les eleccions de diumenge ha pres partit d'una manera descarada per Miquel Roca. Editorials a part, articulistes com ara Faulí, Agustí Pons, etc., proposen aferrissadament un gir perquè, tot i els encerts d'en Maragall, que segons ells han estat molts, ha arribat l'hora de canviar. Quan arribaran les eleccions a la Generalitat, és evident que parlaran que l'experiència i la feina que queda per fer han d'estimular la continuïtat d'en Pujol.

Uns dies després de Sant Jordi vaig ser a casa els Clapés a buscar una colla de plaquettes que em faltaven per culpa d'alguna de les campanes que he fet forçadament a les sessions del **Cafè Central**. Estan més eixerits que un pèsol. Fa pocs dies van presentar uns poetes canaris però no hi vaig poder anar. L'Antoni seria -és- un editor excepcional. Llàstima que hagi de fer altres coses o que no tingui diners per muntar una editorial normal. Els seus llibres serien de lectura obligada. Estic convençut que el **Cafè** que prenem tots plegats li costa bastants diners. És clar que no té fills... Per cert que fa més d'un mes que, en la reinauguració d'una floristeria/galeria d'art, que s'havia incendiat, el fill de la Isabel va fer un solos de saxòfon que van ambientar bé la festa. Em va fer l'efecte que ell i en Toni es portaven d'una manera força civilitzada.

Per cert que el meu -teu, no gaire- amic Joan Agut s'ha estrenat com escriptor en plena joventut: només té seixanta anys! I ho ha fet en una col·lecció per a inèdits de Columna -**La primera**, es diu-, amb un volum de

narracions titulat **El dia que es va cremar el Liceu**. A mi m'ha agradat molt. És curiós com un individu que tira sempre al dret en el món dels negocis, és capaç d'expressar tanta tendresa en les seves descripcions, sobretot quan tracta els personatges femenins. La vida i els homes som un autèntic misteri!

No perds res si no t'envio cap fotocòpia de l'entrevista d'en Bonada al Temps. No trobo la revista. El més probable és que hagi anat a parar al soterrani de Castellterçol. Si algun dia la recupero, i hi penso, ja ho faré. Però insisteixo que no hi havia res d'interessant.

Em queden moltes coses al pap. Et voldria parlar de com vaig sentir la mort de Guillem d'Efak i d'Ovidi Montllor. I d'algun projecte que tinc, així com d'alguna obra de teatre que he vist i d'un esplèndid musical al Poliorama. Fan una pel·lícula americana que es diu, curiosament, **Barcelona**, que és la història de dos americans que lliguen amb unes barcelonines -el director del film està casat amb una catalana- i tots dos estan esverats per la llibertat sexual i de pensament de les mosses d'aquí. I jo que no me n'havia adonat! Quina llàstima que hagi arribat tan tard! També és digna de veure's **Tierra y libertad**, de Ken Loach, sobre la revolució dins la revolució, en la Guerra Civil, amb l'afer del POUM, el PSUC i els Fets de Maig.

Plego, perquè ja n'he fet un gra massa i temo haver-te distret més estona del compte de les teves traduccions.

Rebeu tots plegats una abraçada ben forta del vostre amic,

